

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
Кафедра політології, права та філософії
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра політичних наук і права**

ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**24 лютого 2022 р.
м. Полтава**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
Кафедра політології, права та філософії
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра політичних наук і права**

ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

24 лютого 2022 р., м. Полтава

Полтава
2022

УДК 32
П 50

Редакційна колегія:

Шаравара Тамара, проректор з науково-педагогічної роботи і перспективного розвитку Полтавського державного аграрного університету, доктор історичних наук, професор, голова редакційної колегії;

Дорогань-Писаренко Людмила, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету, кандидат економічних наук, професор;

Сизоненко Наталія, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук, доцент;

Ільченко Алла, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат педагогічних, доцент;

Макарець Світлана, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат історичних наук, доцент;

Некряч Анастасія, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, доктор політичних наук, професор;

Подлесна Анна, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат психологічних наук, доцент;

Помаз Юлія, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат історичних наук, доцент;

Приходько Сергій, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат політичних наук, доцент.

Затверджено до друку вченою радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 6 від 07.02.2022 р.).

УДК 32 **Політичні трансформації сучасного суспільства** : зб. матеріалів
П 50 **ІІІ** Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 24 лютого 2022 р.).
Полтава : ПДАУ, 2022. 187 с.

До збірника ввійшли тези доповідей докторів, кандидатів наук, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, подані до організаційного комітету ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Політичні трансформації сучасного суспільства».

На основі міждисциплінарного підходу розглянуто кардинальні суспільно-політичні зрушення на глобальному та локальному рівнях, проаналізовано соціально-економічні, культурні, освітні трансформаційні процеси й модернізацію політичної системи.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти ступенів вищої освіти бакалавр, магістр.

Тексти доповідей публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів, наведені факти та статистичні дані відповідають автори, а також наукові керівники (для студентів та аспірантів).

© ПДАУ, 2022

© Автори статей, 2022

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ: ДИНАМІКА ЗМІН

Бакланова Наталія. РОЛІ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	9
Бойда Андрій. ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ У ПРИДНІСТРОВ'Ї ЯК ЗАСІБ ЛЕГІТИМАЦІЇ САМОПРОГОЛОШЕНОЇ КВАЗІРЕСПУБЛІКИ	13
Волошина Яна. ПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	17
Ворона Петро. МІСЦЕВІ ВИБОРИ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ПОСТТОТАЛІТАРНИЙ ДОСВІД МУНІЦИПАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ	21
Карагіоз Руслан. ВИКОРІНЕННЯ НЕФОРМАЛЬНИХ ДЕСТРУКТИВНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ ЯК РУШІЙНА СИЛА КОНСТРУКТИВНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ	28
Кір'ян Олександр. УЧАСТЬ ТА ПАРТНЕРСТВО ЯК ПІДґРУНТЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ТА УСПІШНОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	30
Кобець Юлія. ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК ЯК КРИТЕРІЙ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	37
Обифіст Володимир. ФОРМИ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ: ДЕМОКРАТИЧНА ПРАКТИКА	41
Поліщук Ігор. ЕВОЛЮЦІЯ СВІТОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	44
Приходько Сергій, Гергель Анастасія. МЕХАНІЗМИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ВЛАДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	48

Скрипченко Валерія.
РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПОВЕДІНКОЮ 52

Фросіняк Руслан.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ 56

ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Білозерова Яна (Yana Bilozerova).
POLITICAL EDUCATION AS A LEVER OF THE INFLUENCE OF THE
INTELLECTUAL ELITE ON THE POLITICAL-GOVERNING ELITE 62

Кондратьєва Анна.
ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ В РАМКАХ РОЗВИТКУ
НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ 65

Левчук Олександр.
ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПОДОЛАННЯ
ЕКСТРЕМІЗМУ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ 68

Пикало Олександр.
ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 73

Подлєсна Ганна.
ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 77

ЦІННІСНО-СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бульбенюк Світлана.
ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
КУЛЬТУРИ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ 82

Гарус Владислав.
СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ПОЛІТИЧНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ 86

Ільченко Алла.
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ:
СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ДЖЕРЕЛА 89

Лисенко Юлія. ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ: РОЛЬ ЛЮДИНИ У МЕХАНІЗМІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	92
Макарець Світлана. НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ЯК ОСНОВНА КАТЕГОРІЯ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	96
Павлов Артем. ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ	99
Пасічник Віктор. ДО ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	103
Торський Віталій. УЧАСТЬ У ВИБОРАХ ЯК ФОРМА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	106
Помаз Юлія. ПРОЦЕС ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕЛІГІЇ В 1950-1960-Х РОКАХ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР	109
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	
Бобровський Максим. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК НОВИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	114
Дроботя Яна, Дорошенко Ольга. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТРАНСФОРМАЦІЮ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	116

*Світлана Макарець,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,
Полтавський державний аграрний університет*

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ЯК ОСНОВНА КАТЕГОРІЯ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В структурі політики забезпечення національної безпеки й процесу прийняття безпекових рішень будь-якої країни особливе місце мають концептуальні політичні документи. До найбільш важливих з них слід віднести Концепцію національної безпеки – політичний документ, в якому викладена система офіційних поглядів на місце і роль держави у сучасному глобалізованому світі, її національні цінності, інтереси й цілі, які являють собою своєрідну тріаду першоджерел, основних рушійних сил системи національної безпеки, що визначають її зміст, характер, конфігурацію і направленість.

Складові цієї тріади при їхній безумовній взаємопов'язаності й взаємозалежності не є рівнозначними. Так, на думку деяких дослідників, в їх ієрархії головним компонентом виступають національні цінності – найменш динамічний і найстабільніший елемент системи. Вони формуються в ході історичного процесу, розвитку матеріальної й духовної культури суспільства відповідно до геополітичного становища країни. Національні інтереси навпаки є порівняно динамічним елементом, який формується на базі національних цінностей під впливом довгострокових тенденцій суспільного розвитку. Національні цілі – найрухливіший елемент. Вони залежать від національних інтересів з урахуванням внутрішніх і зовнішніх обставин. Ясне, стійке уявлення щодо визначеної тріади головних життєвих орієнтирів в цілому і кожного окремо набувають особливого значення для самосвідомості й самопочуття народу в часи кардинальних змін [1, с. 27].

Зупинимось більш детально на такій категорії концепції національної безпеки як національні інтереси. Національний інтерес, згідно з політологічним словником, визначається як «система відносин, яка поєднує в собі потреби функціонування і розвитку нації-народу як єдиного організму. Основу національного інтересу становлять потреби суспільства, необхідні для його сталого розвитку, захист народу від загроз з боку іншої держави (держав), а також підтримання соціального миру, порядку й злагоди всередині країни. Як правило до корінних національних інтересів зараховують питання цілісності і культурної ідентичності, безпеки нації-народу, контроль над використанням важливих природних ресурсів. Найважливіші системоутворюючі фактори національних інтересів: збереження культури, науки, освіти, їх носіїв, території, на якій вони живуть і працюють» [2, с. 338]. Якщо звернутися до Закону України «Про національну безпеку України», то національні інтереси трактуються як «життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян» [3].

Таким чином, можемо зазначити, що національні інтереси – це усвідомлені інтереси народу, які офіційно виражають його об'єктивні потреби, виходять з його національних цінностей і спрямовані на збереження, створення або досягнення сприятливих умов для його стабільного існування й стійкого прогресивного розвитку. На нашу думку, принциповим у запропонованій дефініції є акцент на тому, що до категорії національних інтересів належать лише ті, котрі відображають офіційно виражені потреби, і лише ті, що виходять із національних цінностей. Важливо також зазначити, що національні інтереси – це не механічна сукупність, яка поєднує в собі усі справедливі інтереси окремих громадян. На думку філософа І. Ільїна, «державна справа з виключно загальними, всенародними інтересами. Приватний інтерес громадян може сприйматись лише настільки, наскільки він може бути сприйнятим як

інтерес суспільний, всенародний» [4, с. 287].

На наш погляд, українська держава зараз знаходиться на початковому етапі формування своїх національних інтересів, що, по-перше, не дає можливості чітко класифікувати наші національні інтереси, по-друге, не створює можливості офіційно закріпити їх в нормативно-правових і політико-правових актах, про що свідчить доволі розпливчате трактування в Законі України «Про національну безпеку України», а також широко представити їх в інформаційному полі. Крім того, породжує труднощі й у формуванні Концепції національної безпеки, яка повинна захищати те, що до кінця не усвідомлене.

Для чіткішого усвідомлення національних інтересів варто ранжувати їх за ієрархією національних цінностей, а також за розміром допустимої плати за втрати, яких можна зазнати при їх захисті. Тобто мова йде про межі необхідного і достатнього захисту, сил і засобів для захисту національних інтересів, зокрема використання збройної сили. Спираючись на означені критерії, національні інтереси можна визначити як «інтереси, пов'язані зі збереженням, примноженням і захистом національних цінностей, втрата яких ставить під питання ідентифікацію і навіть саме існування народу» [1, с. 35]. Тоді до національних інтересів України беззаперечно можуть належати: територіальна цілісність, державний суверенітет, ефективна система оборони й безпеки, відбиття агресії; досягнення громадянського миру й злагоди, зміцнення політичної та соціальної стабільності в суспільстві; інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий та євроатлантичний безпековий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України; ефективний економічний розвиток і подолання бідності; реалізація принципів соціальної справедливості, захист прав і свобод людини; подолання корупції, організованої злочинності; попередження національної й релігійної ворожнечі; формування поваги до пам'яті предків, національної історії, культури, традицій; розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу

українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення та інші.

Отже, чітке уявлення про систему національних інтересів, розуміння їх ієрархії, механізмів формування й функціонування дає можливість визначити національні цілі як основоположні орієнтири внутрішньої та зовнішньої політики й концепції забезпечення національної безпеки, адже національні цілі можуть бути сформульовані, а також розглядатись як життєздатні й продуктивні лише за умови, що вони відповідають національним інтересам, на реалізацію і захист яких спрямовані.

Джерела та література:

1. Манилов В. Л. Национальная безопасность: ценности, интересы и цели. *Военная мысль*. 1995. № 6. С. 26–40.
2. Політологічний словник / за ред. М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка. Київ : МАУП, 2005. 792 с.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 15.02.2022).
4. Ильин И. А. Опасности и задания русского национализма. *Наши задачи*: в 2 т. Москва : Эксмо, 1992. Т. 1. С. 285–290.

*Артем Павлов,
здобувач вищої освіти СВО доктора філософії,
кафедри політології, права та філософії,
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя*

ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ

Актуальність даного питання зумовлена сучасними українськими політичними реаліями. Оскільки демократія в Україні знаходиться в стані